

Irene Højlund

Gennem flere Labyrinter

Forsvar for Ph.d. afhandlingen: Gennem flere Labyrinter. Om effektevaluering og kvalitetsudvikling af det døgninstitutionelle miljøterapeutiske behandlingsarbejde af børn med psykosociale problemstillinger – en udviklingsretning i pædagogisk praksis?

Forsvaret ved Institut for pædagogisk Psykologi, DPU, den 30. januar 2007.

Resumé

Artiklen opridser afhandlingens problemfelt og problemstilling. Herefter opridses kort afhandlingens formål, centrale udfordring og metodologisk position. Endelig gives en række eksempler på afhandlingens analytiske indhold og teksten afslutter med 3 bud på et bidrag.

Problemfelt og problemstilling

Afhandlingen beskæftiger sig med, hvilken betydning det har for det pædagogiske professionsfelt, at der politisk stilles øgede krav om dokumentation af og akademisk argumentation for professionens grundlag, samt om metodeevaluering af indsatsernes effekt og en øget sammenhæng mellem teori og praksis. Afhandlingens centrale genstandsfelt er en undersøgelse af, hvilke betydninger af sådanne krav, der kan analyseres frem i den døgninstitutionelle miljøterapeutiske praksis og konkret empirisk på 3 døgninstitutioner, der med deres teoretiske og metodiske grundlag samt et omfattende kvalitetsudviklingsprojekt, kan anskues som at have taget alle de nævnte udviklingskrav til sig. Spørgsmålet, som afhandlingen indeholder, er derfor, hvorvidt de betydninger, der fremstilles og som manifesterende sig empirisk og i genstandsfeltet, kan tænkes også at gøre sig gældende i pædago-

giske praksisser mere alment eller om de vil komme til at gøre sig gældende efterhånden som udviklingskravene tages op.

Hvorfor er det overhovedet interessant at undersøge?

For det første fordi, der har været etableret et centralt skift i, hvordan velfærdsstaten styres. Der er tale om en tilbagevendende til, hvad man kan benævne en traditionel nedsivningsmodel, dvs. en kulturelt indlejret forståelse af, at viden af højeste gyldighed findes som realitet, såfremt den er produceret efter anerkendte metoder på forskningsinstitutioner og at disse produktive metoder derfor skal "ned" til de institutioner der varetager velfærdsopgaverne og som omvendt opkvalificeres ad denne vej. På samme måde sættes der lid til, at evalueringsforskningens metoder kan erkende professionsfeltets effektivitet og kan anvendes til fordelingen af økonomiske midler.

I afhandlingen anvendes betegnelsen, en rationalistisk metodeforståelse som ét analytisk udgangspunkt, for derefter at undersøge udformninger og betydningen af dets forskellige manifestationer i praksis. Med rationalistisk menes en forståelse af, at praksis via metode kan organiseres sådan, at den bliver en afgrænset, velordnet, forudsigelig praksis, der med

forudbestemte, præcist gentagne handlinger skaber valid erkendelse og virksomme udviklingsprocesser overfor afgrænsede problemdefinerede genstandsfelter. Her vil jeg tilføje, at nedsivning af en sådan metodeforståelse også kan anskues at udgøre en fundamental del af, hvordan fag og profession etableres. Afhandlingen kan derfor også anskues som en bredere undersøgelse af professionalismens betydninger.

Men når jeg nævner, at der er tale om en tilbagevenden til et tidligere metodeideal, så er det i den betydning, at både evaluering og effektforskning som styringsredskaber, af adskillige forskere fra forskellige faglige miljøer (se f.eks. Weiss 1998, Weisz, Weiss, Donenberg 1992, Aagaard Nielsen 2001) har fremført, at man ikke kan, eller indtil nu ikke har kunnet anvende evalueringforskning til styring og udvikling af de humanistisk baserede velfærdsydelse, ligesom en lignende og bredere kritik har været formuleret under en postmoderne dekonstruktion af et positivistisk videns paradigme.

Man kan opsummerende fremføre, at det er med en reintroduceret optimisme på 'den store metodes' vegne, at der føres social politik. En metode der vel at mærke også skal kunne magte at holde de økonomiske rammer stabile.

For det andet kan det pædagogiske område anskues som sat under pres for at udvikle sig ad de nævnte veje via omfattende kritik, økonomisk bekymring, faglig usikkerhed, eller i hvert fald divergens og med en moralsk og etisk dimension, med mange følelser, når eller hvis vi får oplevelsen af at børnenes behov ikke varetages ordentligt,

Man kan se det pædagogiske felt karakteriseret som i krise. Men er det rigtigt? Og hvis ja, hvad består en sådan krise så i?

Formål

Formålet med afhandlingen har været at undersøge, hvordan 'krise' kan formuleres og del-

tage i at beskrive, hvad den evt. består af også selvom man kan se noget sådant beskrevet som et for længst overstået og derfor kedeligt projekt. Men formålet er også at udarbejde kritik, der er loyal overfor professionsfeltets bestræbelser på at leve op til udviklingskravene og dets manifestationer i praksis og det i en form og med et indhold der fremstår brugbar for pædagogiske aktører, samtidig med at teksten kan accepteres akademisk inden for forskellige akademiske miljøer og blive godkendt på Ph.d. niveau. Disse formål skal fange problemerne med at få teori og praksis til at forbinde sig med hinanden, ligesom de skal kunne forbinde det modsætningsfyldte forhold mellem klare og kulturhistorisk forankrede argumenter 'for' og kritiske traditioner med argumenter 'imod'. Hvilke så udgør afhandlingens analytiske drivkraft og akademiske udfordring.

Metodologi

For at komme disse udfordringer i møde har der været indtaget følgende metodologiske position: Afhandlingens videnskabsteoretiske position er udledt på baggrund af Uffe Juul Jensens formulering af humanvidenskab på Marxistisk videnskabsfilosofisk grundlag.

Kritisk forskning defineres som et arbejde med at fremstille social praksis; også og især de dele af den som vi anskuer som realitet (som f.eks. at særlige metoder er gode, eller at forhold er modsætningsfyldte). Endvidere at fremstille de muligheder der etableres for os herigennem, men især at fremstille også problematiske begrænsninger, samt at reflektere vilkår og potentiale for udvikling overfor sådanne begrænsninger. Forskningens bidrag defineres som: at tilvejebringe særegne teoriformer af denne karakter og at indgå i et deltagende "bytte"-forhold med andre praksisformer, med en gensidig afhængighed og erfaringsdannelse mht. udvikling af og emanciperende fra problematiske praksisforhold.

Filosofisk betragtes forskningen uden absolute standarder for kvalitetsvurdering men

samtidigt også som institutionelt nødvendig at etablere, samt socialt og kultur-historiske indlejret.

Afhandlingens teoretiske ramme, hvorfra den videnskabsteoretiske position er søgt udfoldet og er blevet yderligere informeret udgøres af Kritisk Psykologisk praksis forskning.

Empirisk materiale

Empirien udgøres af tekst, der analyseres som kvalitativt materiale. Hoveddelen af materialet består af forskellige erfaringer med betydningsdannelse af døgninstitutionel praksis og af udviklingen af den. Materialet består af:

- Erfaringer fra workshops – en form for næsten ustrukturerede gruppeinterviews, hvor forstandere, viceforstandere, psykologer, socialrådgivere, afdelingsledere, kvalitetsudviklere og forskere debatterer.
- Individuelle interviews med anbragte børn
- Individuelle interviews med stabsfunktionærer
- Et mindre antal observationer fra kvalitetsudviklingsprojektet
- Og der har været arbejdet med forskellige dokumentformer, herunder en større evalueringsrapport af KUP, der blev udarbejdet af ekstern evaluator hvor pædagoger og lærere kommer til orde.

Endelig indeholder empirien et andet og måske usædvanligt materiale. Forsøget har her været at åbne både effektevalueringsforskning og ph.d. produktion op som konkret handlet og social praksis for at undersøge, hvilke betydninger der etableres her, når den på samme vis er organiseret via elementer af et rationalistisk metodebegreb. Materialet anvendes til at argumentere for, at de fremanalyserede betydninger kan findes i en række af umiddelbart forskellige praksisser, såfremt de organiseres via en enslignende metodeforståelse. Dette materiale består af:

- Dokumentindsamling
- Forskningslogbog
- Beskrivelse af social positionering i forskningsfeltet.

Eksempler på afhandlingens analytiske indhold

Når vores pædagogiske praksis i forskellige former og omfang organiseres med træk fra en rationalistisk metodeforståelse, så vil vores praksis fremtræde og være (i social betydning) både en effektiv praksis overfor individuelle og sociale behov og problemstillinger samt en med-menneskelig praksis med en troværdig udviklingsforståelse til etablering af kompetencer.

Der opstod i afhandlingens analyse en række praksisser, der på mange måder kan karakteriseres som det modsatte af, hvad der var hensigten. Men når jeg nu vil give eksempler på nogle af de modsatte træk og ikke metodens positivt formulerede træk, så er der ikke tale om at fremstille, hvordan metode 'i virkeligheden' fungerer helt anderledes end vi forestiller os, men om at anvende forskningens råderum over teksten til at påpege problematiske begrænsninger for særlige aktørgrupper, netop fordi der til metoden er knyttet alle de stærke argumenter.

Praksis som fundamental paradoksal

Når vi organiserer praksis med træk af en rationalistisk metodeforståelse, så betyder det, at vi etablerer argumenterede målsætninger og strategier for vores arbejde, der så efterfølgende skal omsættes i den praktiske, konkrete hverdags målsætninger og strategier. Målsætninger og strategier hvormed praksis får adgang til legitimitet som profession. Dvs. som særlig overfor den almindelige hverdagslige praksis, hvor f.eks. *tilfældighed, intuition, personlig præference* råder.

Samtidig fremtræder vores praksis paradoksal og urealiserbar, da det ser ud til, at vi med en sådan organisering bliver interesserede

i, eller det kræves af os, at vi så også bliver interesserede i en række abstrakte karakteristika, der hører metoden til i vores praktiske, konkrete hverdag. Vi leder efter karakteristika som *helhedsbilleder, sammenhæng, overblik, stringens, planmæssighed, teori* osv. i netop vores konkrete dagligdag med at servere morgenmad, følge til skole, undervise, trøste, tale sammen osv.

Vi handler konkret, mens vi leder efter noget abstrakt, som praksis ikke kan være, fordi den er konkret, mens konkretiseringen i sig selv ikke længere er interessant. På denne måde får praksis indlejret et karakteristika af at være fundamentalt paradoksalt og derfor urealiserbar. I og med at der etableres samfundsmæssig legitimitet, foretages der samtidig også en fejlkarakterisering af de konkrete institutionelle handlinger: *De bliver fragmentariske, bliver ikke som planlagt, systemerne kører ikke, hvor man har et her-og-nu-princip, er ufaglig* mv. Samles mængden af udsagn, hvor praksis karakteriseres som forkert, kan man undres over, hvordan de/vi kan holde til det, og også hvordan vi kontinuerligt kan opretholde meningen med vores arbejde.

Cirkulær bestræbelsespraksis.

Det kan vi, fordi vi i stedet for at konfrontere os med den omfattende fejlkarakterisering af vores praksis, så i stedet etablerer en række praksisformer, som vi i fællesskab opretholder. Vi repeterer f.eks. metodens indhold og dets argumenter for os selv og for hinanden.

I et eksempel på et af de mest meningstruede enkelt-øjeblikke i materialet, spørger en forsker f.eks. med udgangspunkt i en rationalistisk forståelse: *Når man nu har lavet 7 behandlingsstrategier på konferencen som skal udføres på afdelingen ... den der systematik, kører den eller kører den ikke?*

Så svarer afdelingslederen: *Det gør den ikke.*

Og en psykolog tilføjer: *Jeg tænker på evalueringsrapporten, der stod også at mange ikke kunne huske behandlingsmålene, og det passer*

meget godt med det, du siger, at de forsvinder altså undervejs, og så bliver det faktisk øjeblikssituationer.

Dette udgør en meget fundamental problemstilling i forhold til en organisering af praksis i mål og strategisk kontrol af dagligdagens indhold. Pointen er, at over for sådanne problemstillinger reagerer vi f.eks. ved at huske på at:

Forstander: *[De voksne må] have et helhedsperspektiv, fordi det er absurd at forestille sig at børnene kunne få det, hvis vi ikke kan have det.*

To psykologer samtidigt: *Nej, det er klart.*

Forstander: *Og hvordan vi er en del af det, er jo utrolig vigtigt. Det gælder os alle sammen, også den enkelte pædagog, som også må have det helhedsbillede eller den kontinuitet i både det enkelte barn og i gruppens liv, ikke.*

Denne form for repetition af metodens indhold og argumenter 'for' den, er gennemgående. Fordi vi med den kan re-positionere os selv fra et øjeblik at have mistet meningen med vores arbejde og at have mistet den vigtige metode, til at få den tilbage igen. Vi ejer igen metoden og dets forudsatte værdier – og er legitime aktører om end i en bestræbende form af at gøre det bedre næste gang. Vores praksis kan således betragtes som cirkulær i stedet for fremadskridende.

På samme måde kan vi henvise til og iværksætte forskellige støtteforanstaltninger, så som efteruddannelse og supervision. Vi kan justere på vores forståelse af problemstillingerne, dvs. børnene, og revidere på vores tilgang i arbejdet, dvs. vores mål og metoder. Alle måder at opleve at vi er i gang, om end i en bestræbende cirkulær form.

Pointen her er ikke, at der er tale om f.eks. snyd. Pointen er snarere at gøre opmærksom på, og det gælder også for alle de kommende pointer, at vi ikke nødvendigvis ser de karakteristika vores praksis også har, fordi vores tanker, forståelser, begrundelser og vores kæmpemæssige engagement, er organiseret ind i en særlig metodeforståelse og de argumenter

og forudsætninger, der er knyttet hertil. Vi ordner vores forståelse af praksis på en sådan måde, at en lang række forhold camoufleres, forsvinder, eller man kan sige disciplineres ind i en særlig form.

Der er her tale om samme praksis, samme genstandsfelt, men forskellige fremtrædelsesformer og anskuelser, hhv. en miljøterapeutisk og en kritisk forskningsanalytisk.

Vanskelig formidling og erfaringsdannelse

I materialet ser det også ud til, at det er vanskeligt for os at formidle og erfare vores praksis. Man kan f.eks. se pædagogerne formidle og evaluere deres praksis på følgende måde (i kvalitetsudviklingsprojektets evalueringsdel)

- *Jeg kender mange ord, men ved ikke hvad de dækker, jeg kan kopiere de andres adfærd.*
- *Alle bliver ansat på deres fine kompetencer, og når så de er her, har de pludselig glemt, hvad de hedder. Men vi prøver af al kraft at gøre noget ved det.*
- *Jeg har arbejdet sådan her i 15 år, men er det miljøterapi?*

Eller fra workshopmaterialet:

- *Det bliver lidt ligesom at kvalitetsudvikle på en skumfidus. Vi har ikke helt klarhed på, hvordan ser den egentlig ud?*
- *Man vil gerne finde kvaliteten i det vi har, det man må lave eller andet sted, men det er altså utydeligt lige præcist hvad.*

Den indlejrede diffuse karakter i disse udsagn kan forekomme besynderlig eftersom psykodynamisk miljøterapi er et eksempel på en meget nuanceret og udbygget både teori og metode. Der er mange ord at tage af, der er megen praksis at beskrive og det skal også tilføjes, at de deltagende institutioner på ingen måde kan beskrives som fagligt usikre institutioner.

Diffusiteten kan forklares med, at der med et rationalistisk metodebegreb etableres en forventningen om at 'metoden' kan, og især skal, fremtræde som en på forhånd defineret og

eksakt genstand, det vil sige, som et instrument vi har med os og foran os. Men når arbejdet så ikke fremtræder sådan men i stedet f.eks. som en praksis der kontinuerligt består af, at man selv, alene under og efter arbejdet, må stykke en teoretisk mening om praksis sammen, så diskvalificeres denne praksis som gyldig, og tilbage står vi så med ingenting. Hvis vi ikke kan genkende vores hverdag i idealet, så forsvinder vores handlinger også for os, og vi har ikke ord at beskrive den med.

Etablering af formkrav

Men betyder det så, at vi aldrig gør noget, siger noget, eller skriver noget? Nej selvfølgelig ikke, men hvad gør vi så? I afhandlingen overvejes det, hvorvidt vi udstyrer vores handlen, sprog og skrift med særlige karakteristika, sådan at den tager sig rigtig ud. Dvs. at vores daglige praksis og produktioner, udstyres med, hvad der benævnes formkrav, dvs. med særlige træk, der får vores praksis til at tage sig rationel og instrumentel ud, sådan at den genkendes, og især godkendes, som professionalisme. Vi opstiller mål og strategier, anvender særlige begreber om den, omtaler vores praksis som velovervejede, eksakt og fremadskridende osv.

Pointen skal dog være, at etablering af formkrav, af os, kan fastholdes som fremadskridende omsætning, i en realistisk betydning. Men den kan også reformuleres til at udgøre en bevægelse bagud, dvs. som legitim deltagelse og samarbejde, hvor børnene bestræber sig på at opføre sig og tale på den rigtige måde, etablere formkrav, sådan at pædagogerne oplever, at det der foregår er udviklingsprocesser. Pædagogerne bestræber sig på at fremlægge praksis i de rette teoretiske begreber, sådan at psykologerne oplever, at det der foregår, er den rette professionalitet. Psykologerne rapporterer korrekt i statusbeskrivelser overfor henvisende instans osv. Omsætning kan således reformuleres til at udgøre et socialt forhold, hvor særlige formkrav etableres og ratificeres af stærke videnspositioner.

Ingen hjælp af hente

Og nej, det hjælper så ikke at blive klogere på metoden, f.eks. i efteruddannelsesregi, tværtimod kan man sige. Jo bedre vi bliver til at organisere vores praksis ind i en særlig forventning om metodisk styring, jo mere massivt kan de fremstillede forhold og praksisser anskues at etablere sig. Og nej, det hjælper heller ikke nødvendigvis at iværksætte forskningsforankrede kvalitetsudviklingsprojekter eller tilkalde effektforskere. For sådanne praksisser er netop, eller skal også helst være organiseret på samme vis, og samme praksisproblemstillinger kan fremanalyseres til at etablere sig der også: Fundamentale implementerings og anvendelses vanskeligheder, kontinuerlig cirkulær bestræbelse, oplevelser af diffusitet, nødvendigheden af at etablere de rette formkrav og afhængigheden af at samarbejde korrekt for at blive godkendt.

Og dog, et positivt fremtrædende element.

Og dog. Metoden 'ejer' på mange måde alle de centrale argumenter og værdiparametre. At knokle med at løse omsætnings- og anvendelsesvanskeligheder signalerer, at man har en metode at kæmpe med at omsætte, hvilket måske er bedre, end slet ikke have noget at omsætte.

Med cirkularitet undgår vi fundamental konfrontation, og med formuleringer som f.eks. at udgøre et 'tilbud' får vi ikke lovet for meget. Hvilket ses såvel i professionsfeltet som forskningsproduktioner. Hvis vi ikke kan se eller sætte ord på vores praksis, må vi i gang med efteruddannelse, igangsætte evaluerende forskningsprojekter, der kan erkende for os osv. Vi skriver, taler og handler, og vi godkender og bliver godkendt, vi modtager måske ros for at ja, dette var 'metodefunderet' – dette var professionelt – "nok". Vi glædes.

Fundamentale magt og afhængighedsforhold

Men – og det er analysens centrale pointe – forskellige aktørgrupper har forskellig adgang til, dels at repositionere sig cirkulært, dels til at etablere formkrav og især til at godkende eller underkende andres praksis. Med et sådant metodebegreb opstår fundamentale magtforhold og kontinuerlige afhængighedsforhold. Hvilket igen ikke er forhold der fremstår på denne måde, men snarere som et spørgsmål om grader af kompetencer og muligheder for at realisere metoden. Dvs. især det indhold af konstruktiv udvikling, der skulle følge med denne realisering.

Mistrivsel og meningsløshed

Det ser dog desværre også ud til, at når vi indgår i de afhængige og begrænsede positioner, etablerer der sig problematiske psykiske tilstande. Ud over de nævnte formidlings og erfarings problemer, etablerer der sig f.eks. også en vis mistrivsel, træthed og distance hos de involverede pædagoger, der rapporterer om magtesløshed, tvivl, usikkerhed, om at være træt af sig selv, om dårlig samvittighed, og angst. Hos børnene er det især meningsløshed og magtesløshed, hvilket jeg vil uddybe: Når børnene beretter om livet som anbragt, fremstår rigtig mange elementer af deres liv som ubegrundede eller uforståelige, herunder f.eks. graden af kontrol af deres livsudfoldelse, for eksempel:

Pige: *Så synes jeg også det er uretfærdigt, at jeg skal sidde i køkkenet, når jeg ikke har gjort noget. Altså hvorfor?*

Irene: *Hvad vil det sige, at sidde i køkkenet?*

Pige: *Det vil sige klokken kvart i 5, så skal jeg sidde oppe ved det lille bord deroppe, og så kan andre sidde dernede og se fjernsyn. Der er f.eks. noget jeg godt kan lide at se [...]*

Irene: *Så der når du ikke lige at se det. Hvorfor skal du sidde ved et bord der?*

Pige: *Det ved jeg ikke sådan rigtig.*

'Det ved jeg ikke', gentages igen og igen.

Pointen her er, at børnene lever i en praksis, hvor mange af livets forhold søges funderet i de legitimeringsvigtige teoretisk argumenterede metoder. Teorier og metoder, børnene ikke har mulighed for at tilegne sig, hvorfor de har problemer med at afkode en til tider ukonventionel hverdag, som f.eks. graden af ydrestyring. Så skaber de en anden mening. Først den mening de får præsenteret; man *skal arbejde på egen opgave og passes på*. Denne opgave gentager de sprogligt i et forsøg på at samarbejde, men herefter beretter børnene om, at dette vil sige, at man skal kunne *indordne sig, opføre sig ordentligt, styre sig*. Hvilket de også forsøger på efter bedste evne, men som ikke altid lykkes, ligesom det kan være svært at regne ud, hvilken adfærd der er den korrekte i øvrigt.

Dagliglivet bliver karakteriseret som en gåde, der skal løses, f.eks. at der gennem meningsløs underkastelse gives adgang til mulighed for at handle selv, og er man god til umulige gåder, skal man nok klare sig. Eller at der er tale en livsførelse, hvor man skal prøve og prøve, hvor du skal *kæmpe rigtig hårdt og lære modstandskraft* overfor umiddelbart umulige situationer, eller hvor ‘din egen opgave’ er som at *bevæge sig igennem flere labyrinter*, hvor du *hele tiden sættes tilbage til start, hvor du må bryde igennem muren for at klare det, og hvor du blot kan kaste dig over den næste labyrint herefter*. Børnene beretter om opgiveness, modmagt, afmagt, venten, tilbagefald osv., over ikke at kunne magte deres liv.

TABUKA – en forening for tidligere anbragte børn beretter om en omfattende skyldfølelse i forbindelse med ikke at forstå sin tilværelse og ikke at kunne magte den. Foreningen karakteriserer skyldfølelsen som den mest gennemgående forhindring for at danne relationer til andre mennesker. At børnene skal kontrollere sig, eller at de mystificeres, er naturligvis ikke de professionelle målsætning. Målsætningerne er snarere at etablere relationer af en

særlig positiv karakter, ligesom at børnenes oplevelser også (kan) anskues som et udtryk for udviklingspsykologiske og intrapsykologisk forhold.

Afslutning

De analytiske eksempler skal afsluttes med en pointe om, at der mellem de forskellige anskuelser (miljøterapeutiske og kritiske) ikke er tale om et dialektisk forhold med et filosofisk problem om, hvordan noget “er”. Godt – dårligt. Anskuelsen i afhandlingen er i stedet, at der er tale om, hvilke genstandsfelter der eksponeres og fastholdes i praksis, hvor, af hvem og med hvilke konsekvenser. I afhandlingen er særligt kritiske betydninger fremført, fordi metoden i forvejen fastholdes som ‘ejende’ alle de centrale argumenter, og fordi denne metodetilgang stormer frem.

Pointen er også, at der ikke er tale om, hvorvidt metoder, og akademiske tekster om metoder, i en realistisk betragtning kan anvendes eller ikke kan anvendes til noget. Ja-nej. Men fortsat udgør et spørgsmål om, hvilken betydning vi praksisaktører etablerer, har og gives af muligheder i vores praksisser for at etablere ‘anvendelse’. Det gælder både for denne tekst, andre tekster og kommende tekster. ‘Anvendelse’ er umuligt at spekulere sig frem til på forhånd.

Tre bud på et bidrag

Det første bidrag skal formuleres som dels en teori og et sprog til de professionelle praksisser, hvor ellers camouflerede genstandsfelter evt. kan genkendes og ekspliciteres. En teori på vegne af begrænsede aktørpositioner, hvis mistrivsel vi alle i vores daglige engagement er optagede af at tage hånd om, men som vi i tænkningen her også kontinuerligt kan reproducere, fordi vi etablerer mistrivslens som genstand for fortsat f.eks. supervision og pædagogisk indsats. En teori der fastholder, at selvom en sådan metode fremstår som en række instrumenter at tage til sig, at tage en

række værdier op med, og som er helt nødvendige for at få arbejdet gjort, så er der også tale om social praksis. Og som social praksis, også foranderlig.

Det andet bidrag skal derfor formuleres som en opfordring til at vi i alle i de sociale hierarkier, vi som politikere, administratorer, ledere, fageksperter og udøvende pædagoger indgår i, og inden for det råderum for forandring, der er vores, arbejder med at skabe mulighed for, at også andre styreformer, metodebegreber og forståelser af de mennesker, vi har i vores varetægt, kan udfolde sig. Og at opfordre til, at når vi udgør den position, der kan godkende og dvs. også kan underkende andres praksis, at vi så er meget bevidst om og konfronteres med at der *ikke* er tale om neutralt at henvise til effektivitet, troværdighed eller med menneskelighed men igen om en social handling, der sætter én særlig organisering og forståelse af praksis igennem med de fordele det medfører, men som skjuler andre.

Endelig skal et tredje bidrag formuleres som et spørgsmål til forskningsmiljøet om, hvorvidt vi, inden for den humanistiske, kritiske, postmoderne forskning i konkrete artikler og forskningsproduktioner fortsat i det skjulte, får reproduceret træk af en rationalistisk metodeforståelse? Hvilket her skal formuleres som et problem. Et problem fordi; etablerer vi forskere sådanne træk, når eller så længe professionerne fortsat må legitimere sig via et nedsvingsforhold, så etablerer de fremstil-

lede problemstillinger sig også fortsat i professionsfeltet. Nu blot måske endnu vanskelige at få øje på, fordi der jo er tale om et postmoderne/kritisk professionsfelt

Spørgsmålet skal derfor være, hvordan kan vi reformulere og integrere ellers fejl-kategoriserede elementer af forskningspraksis sådan, at også professionsfeltet kan få adgang til at reorganisere de beskrevne genstandsfelter? Men især skal spørgsmålet være, hvordan kan vi anvende netop det, at vi alle måske fortsat i konkret praksis er i en brydningstid og må sammenblande metodeforståelser for at legitimere os? Hvordan kan vi etablere et konstruktivt udgangspunkt for sammen med professionsfeltet over tid, at afprøve og reflektere, hvordan udvikling foretages i en sådan sammenblandende brydningstid, hvordan den tager sig ud og hvordan den kan legitimeres socialt?

Litteratur

- Weiss, Carol H. (1998) Have We Learned Anything New About the Use of Evaluation? *American Journal of Evaluation*. Vol.19, No.1. pp. 21-33.
- Weisz, JR; Weiss, B; Donenberg, GR (1992). The Lab Versus the Clinic. Effects of Child and Adolescent Psychotherapy. *American Psychologist*. Vol 47 (12). Pp. 1578-1585.
- Aagård Nielsen, Kurt (2001). At frisætte subjektivitet. Om sociale eksperimenter betydning som kvalitativ forskningsmetode i humanvidenskaberne. *Nordiske Udkast Årgang 29, nr. 1. pp. 5-21.*